

שם הכלי: שאלון לאיתור דמנציה לאנשים עם פיגור DMR

(Dementia questionnaire for persons with mental retardation)

פותח בשנת: 1995, על ידי: Evenhuis, 1995

הובא לישראל בשנת: 2004, על ידי: מכון ברקדייל

1	מטרת הכלי	איתור דמנציה בקרב אנשים עם פיגור שכלי
2	סוג כלי המחקר	שאלון
3	אוכלוסיית היעד	מזדקנים עם פיגור שכלי
4	אופי הדיווח	המטפלים העיקריים מדווחים בנוגע למטופליהם
5	מבנה הכלי	--
6	סוג סולם המדידה	3 אפשרויות בחירת תשובה: בד"כ כן, לפעמים, בד"כ לא
7	סוג הפריטים בכלי	פריטי דירוג (3 דרגות)
8	אורך הכלי	50 פריטים
9	מהימנות ותקיפות	כלי זה לאבחון דמנציה נבחר בעקבות המלצת האיגוד האמריקאי לפיגור שכלי במאמר שפורסם בעת בניית כלי המחקר במכון ברוקדייל (Shultz et al., 2004). במאמר זה נערכה השוואה לכלים נוספים שנוסו על שתי קבוצות של אנשים עם פיגור: חולים בדמנציה ושאינם חולים בדמנציה. לאחר בחינת מודל של רגרסיה לוגיסטית ליעילות הכלים נמצא ה-DMR היעיל ביותר. לכלי רגישות של 0.65, סגוליות של 0.93, ערך אבחון חיובי 0.92, וערך אבחון שלילי 0.76. חשוב לציין שכלי זה נועד לאבחן את המחלה בקרב כלל האנשים עם פיגור שכלי, ואין בו ובעיבודו התייחסות מיוחדת לאנשים עם תסמונת דאון. כמו כן, יצוין שבשנת 2007, בעקבות התכתבות עם המחברות, הן ציינו שהכלי אינו מומלץ עוד לשימוש בבדיקה אחת אלא בשתי בדיקות בהפרש של כמה חודשים זו מזו והשוואת תוצאותיהן לזיהוי של שינוי או החמרה. במאגר הנתונים של מחקרה של בן-נון (2009) בוצעה בדיקה במועד אחד בלבד. לפיכך היכולת להפיק אומדן של שיעורי התחלואה בדמנציה מתוך הנתונים הללו היא מוגבלת, אך יש בהם כדי ללמד על הבדלים בין קבוצות הגיל בתחומי התפקוד שהכלי בודק. השאלונים תורגמו בתרגום מקצועי כפול (תרגום לעברית, תרגום חוזר לאנגלית והשוואת הגרסה החדשה עם הגרסה המקורית). כמו כן, בוצע שימוש מקדים (pre-test) בשאלונים המתורגמים ב-10% מהמדגם במסגרות השונות.

רשימת מחקרי קרן של"ם אשר עשו שימוש בכלי:

מק"ט	שם המחקר
555	בן-נון (הדני) שלומית (2009). סטטוס בריאות, תפקוד והשתתפות חברתית של מבוגרים עם פיגור שכלי באמצע החיים, הדרים במעונות ובדירור קהילתי בישראל. אונ' חיפה. תואר שלישי. מנחה: פרופ' רימרמן אריק

כלי לאיתור דמנציה DMR

Evenhuis, 1995

שאלון שיטיון (דמנציה) לאנשים הסובלים מפיגור שכלי

1. מבין מה שברצונך להבהיר לו (באמצעות דיבור, כתיבה, או תנועות):
בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2
2. זוכר היכן הניח דבר-מה רק לפני רגע (לא יותר מחצי שעה):
בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2
3. זוכר אירוע מרשים שהתרחש במהלך השבועות האחרונים (מספר על כך, או שברור מתוך ההתנהגות שלו כאשר מדברים על כך שהוא מכיר את האירוע):
בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2
4. יודע איזה חודש עכשיו (התשובה "מארס" בשבוע הראשון לאפריל מותרת):
כן = 0
לפעמים = 1
לא = 2
5. זוכר בני משפחה או חברים שלא ראה זה זמן רב או שנפטרו:
כן = 0
לפעמים = 1
לא = 2
6. יודע האם עכשיו אביב, קיץ, סתיו או חורף (לאו דווקא את היום במדויק):
כן = 0
לפעמים = 1
לא = 2
7. יודע איזו שנה עכשיו (טעות של שנה אחת מותרת):
כן = 0
לפעמים = 1
לא = 2
8. מגלה עניין בפעילות מחוץ למסגרת הדיור (כגון מועדון, חגיגות, מסיבות משפחתיות, טיולים):
בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2
9. מכה או בועט באנשים אחרים או מפגין תוקפנות באופן אחר:
אף פעם = 0
לפעמים = 1
לעיתים קרובות = 2

10. זוכר ארועים מצעירותו :
 0 = זוכר הרבה
 1 = זוכר מעט
 2 = לא זוכר כלום
11. יכול להתפשט לבד (אולי עם מעט עזרה או דרבון) :
 0 = תמיד
 1 = לפעמים
 2 = אף פעם
12. במשך היום הוא :
 0 = שולט בסוגרים
 1 = שולט רק בעזרת אחרים
 2 = לא שולט (תמיד, או מספר פעמים ביום)
13. מדבר (עם אדם לא מוכר) בצורה אינטליגנטית ומובנת :
 0 = בדרך כלל כן
 1 = לפעמים
 2 = בדרך כלל לא
14. זוכר הוראה שניתנה לפני רגע (לא יותר מחמש דקות) :
 0 = בדרך כלל כן
 1 = לפעמים
 2 = בדרך כלל לא
15. יכול למצוא את דרכו למקומות שהוא מכיר בסביבת מסגרת הדיור :
 0 = בדרך כלל כן
 1 = לפעמים
 2 = בדרך כלל לא
16. שומר על סדר בביגוד ובחפצים :
 0 = בדרך כלל כן
 1 = לפעמים
 2 = בדרך כלל לא
17. מסוגל להתרחץ לבדו במקלחת או בכיור (אולי עם מעט עזרה) :
 0 = תמיד
 1 = לפעמים
 2 = אף פעם
18. יכול לספר משהו למי שנשאר במעון לאחר שחוזר מחופשה או מטיול (במילים או בתנועות) :
 0 = בדרך כלל כן
 1 = לפעמים
 2 = בדרך כלל לא
19. מסוגל להתלבש לבד (אולי עם מעט עזרה או דרבון) :
 0 = תמיד
 1 = לפעמים
 2 = אף פעם
20. מתעניין במה שקורה במסגרת הדיור :
 0 = בדרך כלל כן
 1 = לפעמים
 2 = בדרך כלל לא

21. מתעניין בעיתונים ו/או בטלוויזיה:
בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2

22. מדבר:
כן = 0
רק כמה מילים סטריאוטיפיות = 1
לא = 2

23. מזהה אנשים שהכיר בשבועות האחרונים (קורא להם בשמם או שברור מתוך התנהגותו שמוזהה אותם):
בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2

24. נמצא ביחסים קרובים עם אדם אחד או יותר המתגוררים במעון:
לעתיים קרובות = 0
לפעמים = 1
אף פעם = 2

25. מבין הוראות פשוטות:
בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2

26. מזהה אנשי צוות המוכרים לו למעלה משנה (קורא להם בשמם או שברור מתוך התנהגותו שמוזהה אותם):
בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2

27. מתרגז בקלות:
אף פעם = 0
לפעמים = 1
לעתיים קרובות = 2

28. יודע שהיום שבת או יום חול:
בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2

29. יכול לספר משהו על מה שעשה במשך היום:
בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2

30. מעסיק את עצמו במסגרת הדיור ביוזמתו (לדוגמה עם תחביבים, משחקים, קריאה, שיחות עם אחרים):
תמיד = 0
לפעמים = 1
אף פעם = 2

31. מאיים על אחרים במילים או בתנועות (ללא מניע ברור):
אף פעם = 0
לפעמים = 1
לעתיים קרובות = 2

32. מאשים אנשים אחרים שהם פוגעים בו בצורה כלשהי (לדוגמה מכים אותו, גונבים ממנו) כאשר הדבר אינו נכון:

- אף פעם = 0
- לפעמים = 1
- לעיתים קרובות = 2

33. זוכר משהו שנאמר לו (או הוסבר לו בצורה כלשהי) לאחרונה (לפני לא יותר משעה):

- בדרך כלל כן = 0
- לפעמים = 1
- בדרך כלל לא = 2

34. בוכה מהסיבה הקלה ביותר:

- אף פעם = 0
- לפעמים = 1
- לעיתים קרובות = 2

35. יודע איזה יום היום בשבוע:

- בדרך כלל כן = 0
- לפעמים = 1
- בדרך כלל לא = 2

36. מסוגל להיכנס ולצאת מהמיטח:

- תמיד = 0
- לפעמים = 1
- אף פעם = 2

37. עוזר מרצונו (לדוגמה, רוחץ כלים או עורך את השולחן):

- לעיתים קרובות = 0
- לפעמים = 1
- אף פעם = 2

38. חסר מנוחה או ער בלילה:

- אף פעם = 0
- לפעמים = 1
- לעיתים קרובות = 2

39. עגמומי או עצוב:

- אף פעם = 0
- לפעמים = 1
- לעיתים קרובות = 2

40. יודע מה המקצוע של אביו או אמו:

- כן = 0
- לפעמים = 1
- לא = 2

41. מרטיב את המיטה בלילה:

- אף פעם = 0
- לפעמים = 1
- לעיתים קרובות = 2

42. יודע מה גילו (מוותרת טעות של עד חמש שנים):

- כן = 0
- לפעמים = 1
- לא = 2

43. יודע את שם מסגרת הדיור :

כן = 0
לפעמים = 1
לא = 2

44. מתעצבן בקלות :

אף פעם = 0
לפעמים = 1
לעתיים קרובות = 2

45. זוכר היכן נולד או היכן היה גר :

כן = 0
לפעמים = 1
לא = 2

46. מתמצא במסגרת הדיור (לדוגמה יודע להגיע לחדרו, לשירותים, למקום שלו

בשולחן) :
בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2

47. יודע מה שמו של ראש הממשלה (מותר שמו של ראש הממשלה הקודם) :

כן = 0
לפעמים = 1
לא = 2

48. מבטא תלונות פיזיות (הכוונה לדגש-יתר על מיחושים פיזיים) :

אף פעם = 0
לפעמים = 1
לעתיים קרובות = 2

49. משתמש בחפצים מוכרים באופן הנכון (כגון במסרק, במספרים, במברשת השיניים) :

בדרך כלל כן = 0
לפעמים = 1
בדרך כלל לא = 2

50. מבצע פעולות נחוצות בשירותים בצורה סבירה (אולי עם מעט עזרה) :

תמיד = 0
לפעמים = 1
אף פעם = 2